

*Stojković, J., Mirić, M., Spasić, Z., Durlević, B.**

PRILOG POZNAVANJU TEŽINE RUNA VIRTEMBERŠKE OVCE

UVOD

U Socijalističkoj Autonomnoj Pokrajini Kosovo, osim domaće pramenke (šarplaninski, metohijski i kosovski soj) i nešto malo meleza dobivenih ukrštanjem domaćih sojeva ovaca s raznim tipovima merina, drugih rasa gotovo da i nije bilo. Imajući to u vidu, poslednjih nekoliko godina se pristupilo uvozu stranih rasa za koje se pretpostavlja da bi se mogle uspešno koristiti za ukrštanje sa domaćim sojevima pramenke. Jedna od takvih rasa, za koju se smatralo da bi mogla dobro da odgovori napred navedenoj nameni, jeste nemačka domaća merino rasa (Merinolandschaf) ili u nas poznatija kao virtemberška ovca.

Prvo stado je nabavljeno za potrebe Poljoprometne organizacije »Šar-proizvodi« u Dragašu, koja se nalazi u krajnje jugozapadnom delu Šar-planine, a drugo za potrebe Zemljoradničke zadruge u Štrpcu, koja pokriva severoistočni deo šarplaninskog masiva. I jedno i drugo stado je uvezeno s ciljem da proizvodi kvalitetne ovnove, koji će se koristiti za ukrštavanje sa šarplaninskom ovcom, na koju otpada skoro oko 50% od ukupnog broja ovaca u SAP Kosovo.

OVČARSKA FARMA, ZEMLJIŠTE I KLIMA

Ovčarska farma u selu Raka nalazi se u sastavu PIK »Milan Zečar«, OOUR »Zadruga« u Štrpcu. Njen kapacitet je 5 000 priplodnih ovaca sa pratećim kategorijama.

* Dipl. ing. Jovan Stojković, asistent Poljoprivrednog fakulteta u Prištini, prof. dr Momir Mirić, profesor Poljoprivrednog fakulteta u Prištini, dipl. ing. Zvonko Spasić, asistent Poljoprivrednog fakulteta u Prištini, i ing. Branislav Durlević, upravnik ovčarske farme.

Za potrebe ove farme 1984. godine uvezeno je iz Savezne Republike Nemačke 35 ovaca i 5 ovnova.

Farma je locirana u blizini Uroševca na nadmorskoj visini od 750 metara, gdje ovce provode 5-6 meseci godišnje. Drugi deo godine ovce provode na letnjakovcu na Šar-planini, na nadmorskoj visini od 1 700 metara.

Prosečna nadmorska visina pašnjaka je oko 1 850 metara, a počinju od gornje granice šumskog pojasa na visini od 1 500 metara i protežu se sve do planinskog bila na visini od 2 200 metara.

Najveći deo pašnjaka nalazi se na silikatnoj podlozi. Pašnjaci na krečnjaku sreću se iznad 1 600 - 1 700 metara nadmorske visine.

Srednja godišnja temperatura na visini od 1 600 metara iznosi 4,1°C, na 1 800 metara 2,8°C, a na 2 000 metara 1,7°C. Na visini od 1 600 metara srednja mesečna temperatura je ispod nule u toku 4 meseca (XII, I, II, III) Mirić (7).

Iz navedenih podataka se može zaključiti da na ovom delu Šar-planine vlada oštra planinska klima. Ona je nešto oštrija od proseka klimatskih uslova za Šar-planinu kao celinu, pošto ovaj deo ima severnu ekspoziciju i izložen je jačim vetrovima. Karakter planinske klime izražen je u ostrim temperaturnim razlikama između dana i noći.

MATERIJAL I METODIKA RADA

Kao materijal za ispitivanje su nam poslužile ovce virtemberške rase, importirane u starosti od 1,8—2 godine iz Savezne Republike Nemačke u januaru 1984. godine.

Osnovna ishrana virtemberških ovaca u letnjem periodu je pašna. Koncentrate dobijaju pred sezonu mrkanja i u prvoj fazi laktacije i to u količini od 200 grama dnevno. Zimska ishrana temelji se na livadskom senu, koje se daje u količini od 2—2,5 kilograma dnevno uz dodatak 200 grama ovsu ili mekinja.

Nega ovaca je bila dobra, jer su ovčari bili veoma iskusni. Striža ovaca je izvršena ručnim makamaza, a izveli su je iskusni ovčari. Neposredno posle striže runo je pakovano kako stoji na ovci i pri potpunom hlađenju mereno na decimalnoj vagi. Tačnost merenja je iznosila 100 grama.

Ovce su bile tetovirane na oba uвета te je identitet bio obezbeđen.

Dobijeni podaci za težinu runa obrađeni su uobičajenom varijacionom statističkom metodom.

Sl. 1. Virtemberška ovca na paši

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Striža ovaca i ovnova virtemberške rase obavljena je na ovčarskoj farmi u selu Raka 19. maja 1984. godine i 10. maja 1985. godine. U 1984. godini ošišane su 34 ovce i 5 ovnova, a 1985. godine 32 ovce i 5 ovnova, zatim 10 dviski i 15 dvizaca. Težina runa svih kategorija ovaca za obe godine sa biometričkom obradom prikazana je u tabeli 1.

Tab. 1. Težina runa ovaca virtemberške rase

						(težina u kg)	
Obeležje	n	x	S	V	Sx	min.	max.
Ovce	34	4,088	0,72	17,60	0,12	3,000	6,000
Ovnovi	5	6,340	0,31	4,89	0,14	6,000	6,800
1985. god.							
Ovce	32	4,500	0,58	12,89	0,10	3,500	6,000
Ovnovi	5	5,280	0,20	3,79	0,09	5,100	5,500
Dviske	10	5,800	0,98	16,64	0,31	4,200	7,300
Dvisci	15	5,40	1,14	21,11	0,29	3,100	7,100

Iz napred navedene tabele vidi se da je prosečna težina runa ovaca u 1984. godini iznosila 4,088 kg, a ovnova 6,340 kg. U 1985. godini ovce su imale veću težinu runa za 412 grama prosečno po runu u odnosu na 1984. godinu, ali prinos vune u ovnova bio je manji za 1,060 kg.

Podaci o prosečnoj težini runa ovaca ukazuju da je prinos vune bio na nivou koji ova rasa ima u zemlji svog porekla (4,0 — 4,5). Kod ovnova, međutim, prinos vune bio je manji od prinosa koji ostvaruju u matičnoj zemlji (7 kg) i što je neočekivano, ovi prinosi su bili manji 1985. godine kada su ovnovi bili stariji.

Razlike koje su nastale u težini runa između dviski i dvizaca mogu se objasniti različitom starošću grla u vreme striže, s obzirom da im je to bila prva striža, ali što se tiče proseka prinosa, može se smatrati da su ova grla dala sasvim zadovoljavajuće prinose, pa čak i nešto veće od očekivanih.

Sudeći po veličini varijacionog koeficijenta, može se zaključiti da je 1985. godine došlo do ujednačavanja težine runa ovaca. Ujednačenost težine runa ovnova bila je još izrazitija u odnosu na ovce. Veliki varijacioni koeficijent kod težine runa kod dvizaca oba pola mogu se objasniti različitom starošću i usled toga većim razlikama u težini runa.

Težina runa od 4,088 za ovce i 6,340 kilograma za ovnove, koje su utvrđene pri prvoj striži u ovom istraživanju, dosta su veće od težine runa (3,28 kg) koju za ovu rasu navode Mitić i sar. (6), a isto tako je veća od vrednosti koju su za virtemberške ovce odgajene u uslovima Homolja (3,08 kg) utvrdili Živković i sar. (9). Čaušević (3) je utvrdio znatno niže vrednosti koje za jednu grupu ovaca (181 grlo) iznosi 2,57 kg, a za drugu (56 grla) 2,41 kg. Prema Mihailu (5) prinos vune virtemberške rase iznosi u proseku u ovaca 3,36 kg, a u ovnova 5,75 kg.

Ako se napred navedeni podaci o težini runa virtemberške ovce odgajene u raznim krajevima naše zemlje uporede sa podacima o prinosu vune ove rase u Saveznoj Republici Nemačkoj, onda se vidi da je težina runa kod virtemberških ovaca odgajenih u nas (u našem ogledu) dosta slična onim težinama koje ovce daju u zemlji postanka, a da su težine runa koje se dobijaju u drugim krajevima naše zemlje znatno niže od onih koje ovce postižu u svom matičnom području. Tako, na primer, Belić (1) navodi da je prosečna težina runa kod virtemberških ovaca u Nemačkoj 4,0 — 4,5 kg, a kod ovnova oko 7,0 kg. Slične vrednosti se sreću kod Raka (8), Todorovskog (10), Kargla (4) i drugih autora.

Čaušević (3) navodi da je nastrig vune kod jednogodišnjih ovaca u 1960. godini iznosio u području Badena 4,60, a u području Wüttemberga 4,70 kg. Prvi rezultat predstavlja srednju vrednost za 307, a drugi za 1 613 grla. Prema izveštaju Mihala (5) nastrig vune kod 10 ovaca u dobi od 1,5 godine iznosio je 4,1 kg.

ZAKLJUČAK

Praćenjem dveju striža uveženih virtemberskih rasa ovaca na području Šar-planine ustanovili smo sledeće:

1. Dobijene težine runa u prvoj striži 4,088 kg, kod ovaca i 6,340 kg, kod ovnova u potpunosti odgovaraju težini runa koja se dobija u Saveznoj Republici Nemačkoj.

2. Naši rezultati su znatno veći od rezultata koje su dobili drugi autori u nekim drugim krajevima naše zemlje.

3. Prema tome, može se reći da se proces aklimatizacije importirane virtemberske rase ovaca našim specifičnim geografsko-ekološkim prilikama u odnosu na vunu, odvija povoljno, jer je dobijena količina vune približno ista količini vune koja se dobija u matičnom odgajivačkom području.

Drugim rečima, iako ne može biti govora o krajnjim rezultatima aklimatizacije importiranih virtemberskih ovaca, prosečna količina vune dobijena u našim uslovima odgajivanja ukazuje na mogućnost dobre aklimatizacije, ali i na povoljnost paragenetskih faktora u uslovima SAP Kosovo.

LITERATURA

1. Belić, J. (1951): Specijalna zootehnika (ovčarstvo i svinjarstvo), Beograd.
2. Balevska, R. (1964): Ovcevodstvo, Sofija.
3. Čaušević, Z. (1972): Prilog poznavanju aklimatizacije na neka vunska svojstva finorunih ovaca. Zbornik radova Instituta za poljoprivredna istraživanja, Sarajevo.
4. Kargal, N. (1959): Nemačka domaća merino ovca. Stočarstvo, br. 7-8, Zagreb.
5. Mihal, L. (1955): Virtemberska ovca i mogućnost njenog uzgoja kod nas. Stočarstvo, br. 7-8, Zagreb.
6. Mitić, N., Živković, R., Kostić, V. (1964): Prilog poznavanju proizvodnje i kvaliteta vune virtemberske ovce. Veterinarija, sv. 1, Sarajevo.
7. Mirić, M. (1975): Uticaj zastupljenosti kobalta, u travnoj masi pašnjaka, severozapadne Šare na obezbeđenost potreba u vitaminu B-12 kod jagnjadi, Priština.
8. Rako, A. (1958): Virtemberska ovca kao meliorator pramenke. Veterinarski glasnik, Beograd.
9. Živković, R., Mitić, N., Kostić, V. (1969): Virtemberska ovca i mogućnost njenog gajenja u uslovima Homolja. Zbornik naučnih radova, Institut za stočarstvo, Beograd.
10. Tođorovski, N. (1973): Ovčarstvo, Skopje.

AN ADDITION TO THE KNOWLEDGE OF THE WURTEMBERG EWE FLEECE WEIGHT

Introduction

For the requirements of the AIK »Milan Zečar«, BOAL »Zadruga« Štrpce, 35 ewes and 5 rams of Wurtemberg type have been imported from the Federal Republic of Germany. Two clips have been monitored and the fleece weights received are similar to those obtained in Germany.

AN ADDITION TO THE KNOWLEDGE OF THE WURTEMBERG EWE FLEECE WEIGHT

Stojković, J., Mirić, M., Spasić, Z., Durlević, B.

Summary

Based on the inspection made and the results obtained, the following can be concluded:

1. Fleece weight obtained in year one after the import corresponds to the fleece weight achieved in Germany, and that is 4,088 kg in case of ewe, and 6,340 kg for rams.

2. Therefore, we may state that the process of the imported Wurtemberg ewe acclimatization toward our specific climatic-pedological conditions with regard to the wool, goes on favourably, as the wool quantity obtained is slightly less than the maximum quantity achieved at the original breeding region, but is still sufficient having in mind our conditions.

In other words, although there is no way speaking of final acclimatization results of the imported Wurtemberg sheep, average fleece quantity obtained under our conditions of breeding indicates a possibility of good acclimatization, but also of available paragenetic factors in Kosovo conditions too.

Stojković Jovan and Spasić Zvonko (graduated engineers) are the assistants at the Faculty of Agriculture of Priština, Prof. dr. Momir Mirić is full-time professor at the Faculty of Agriculture of Priština, and Durlević Branislav (engineer) is the farm manager.